

gătură cu ariciul circulă și printre ucrainenii din Carpații Nordici și din regiunile învecinate, ca, de pildă, cea potrivit căreia *untura de arici*, dacă se obține printr-un anumit procedeu magic, vindecă hernia și tuberculoza¹, sau credința că ariciul ar cunoaște *iarba-fiarelor*, plantă cu multiple însușiri miraculoase, nu numai la ucraineni și români, ci și la alte popoare din Europa². Pe de altă parte, și românii și slavii de răsărit au credința că ariciul ar fi *piază-rea*. Astfel, românii cred pe alocuri că dacă cineva se înțeapă cu ghimpii ariciului, carnea cea rănită *coace de nouă ori* pînă se vindecă (Hașdeu, *op. cit.*, col. 1648). Biserica ortodoxă numără pe arici printre vietățile spurcate: „Cine va mânca lup sau vulpe, sau ciine sau pisică, sau *arici*, sau nevăstuică sau veveriță, și ș-altele alte cite sînt necurate, să se pocăiască” (din *Pravila de la Govora*, f. 49, citat după Hașdeu, *op. cit.*, col. 1652). O atitudine specială a oamenilor din trecut față de arici rezultă și din *Cuvîntul lui Daniil Exilatul* (sec. XII): *Не зкѣрь къ зкѣряхъ ежъ, не рѣза къ рѣзахъ ракѣ* „Nici ariciul nu e animal printre animale, și nici racul pește printre pești” (*Sreznevskij*, I, 820). Vor mai fi existînd și, în deosebi, vor mai fi existat și alte legende, credințe și superstiții cu privire la arici, care să fi putut constitui, cu secole în urmă, motivul unei *interdicții de vocabular*. Într-un studiu consacrat în mod special acestui fenomen, A. Meillet citează numeroase cazuri de animale ale căror vechi denumiri au fost abandonate din motive de tabu și înlocuite cu altele, noi: ursul, șarpele, șoarecele, broasca răioasă, cerbul³. Părăsirea vechilor denumiri, spune A. Meillet, nu se datorează în asemenea cazuri unor cauze de ordin lingvistic (uzarea corpului fonetic al cuvintelor etc.), și nici unora de ordin exterior, căci toate aceste animale n-au dispărut, ci se întîlnesc pretutindeni, mai ales în regiunile populate de *slavi*, baltici și germani, în ale căror idomuri se constată cele mai numeroase cazuri de dispariție a unor termeni vechi⁴. În locul termenului vechi, eliminat din limbă prin tabu, arată A. Meillet, se poate face uz de unul nou, *împrumutat* de la alte popoare, așa cum se va fi petrecut și cu ucrainenii sau protoucrainenii din Carpații Nordici, care au găsit rezolvare pentru interdicția de vocabular **ežb*, la care vor fi ajuns la un moment dat, prin împrumutul românesc *arici*⁵.

Cît privește elementul protetic *j-* din ucr. *jarýč*, el este de origine slavă (ucraineană sau protoucraineană). Tot așa cum sl.c. **agoda* > *jagoda*, sl. c. **agnen* > *jagne* etc. (cf. *Bernstein*, 24), la fel și sl. carpatic **aric* (< rom. *arici*) > **jarič*, de unde apoi, prin durificarea lui *r*, s-a ajuns la ucr. dial. *jarýč*, *jarýč*. Dezvoltarea acestui *j-*, dacă s-a petrecut din motive de eufonie,

¹ Ivan Verxrats'kyi, *Нози знадоби поменклятури термінології природописної, народної зібрані між лодом*, Lwów, 1908, p. 9.

² I.-A. Candrea, *Iarba-Fiarelor. Studii de folclor*, București, 1928, p. 27—28 și 34.

³ A. Meillet, *Quelques hypothèses sur les interdictions du vocabulaire dans les langues indo-européennes*, în *Linguistique historique et linguistique générale*, I, Paris, 1921, p. 281 ș.u.; cf. și I.-A. Candrea, „Tabu” în limbă, în *Omăgiu lui I. Bianu*, București, 1927, p. 71 ș.u.

⁴ Prin evitarea numelor adevărate ale animalelor oamenii credeau că-și pot câștiga bunăvoința lor și că se pot oarecum asigura împotriva eventualelor nenorociri care ar putea să le vină de la acest animale, scrie Iorgu Iordan în articolul *Nevăstuică*, publicat în „Arhiva”, anul XXXIII, 1926, nr. 2, p. 142.

⁵ Albanezii au împrumutat de la slavi termenul lor *esh* „arici” (*Leotti*, p. 375). S-ar putea cerceta, pe de o parte, care au fost cauzele împrumutului, iar pe de alta, în ce măsură el a înlocuit termenul anterior *irig*.